

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

הגבלת משך כהונתם של ראשי ערים סקירה משווה

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 91950

טל': 02 - 6408240/1

פקס: 02 - 6496103

www.knesset.gov.il/mmm

כתיבה: שירי ספקטור-בן ארי

אישור: שרון סופר, ראש צוות בכירה

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

י"ב באייר תשע"ד

12 במאי 2014

1. מבוא

מסמך זה נכתב לבקשתו של חבר הכנסת אילן גילאון, ועניינו סקירה השוואתית של ההסדרים הנהוגים במדינות שונות בסוגיית הגבלת משך כהונתם של ראשי ערים. מרכז המחקר והמידע של הכנסת פנה למרכז האירופי למחקר ותיעוד בין-פרלמנטרי (ECPRD)¹ ולארגונים המאגדים רשויות מקומיות במדינות שונות לשם קבלת מידע על הגבלות על כהונתם של ראשי ערים. המסמך מפרט את המידע שהתקבל מ-35 מדינות בסוגיה זו. נציין כי נציגי המדינות נשאלו גם על הגבלת כהונתם של נבחרי ציבור אחרים; רק חלק מהמדינות השיבו על שאלה זו, והמידע שנמסר מפורט במסמך.

על-פי הממצאים אשר יוצגו במסמך, בשלוש מדינות – איטליה, פורטוגל ואנדורה – כהונתם של ראשי ערים קצובה בחקיקה ראשית, והיא מוגבלת לשתי קדנציות עד שלוש קדנציות. בחלק מהמדינות שנסקרו (ארצות-הברית, שווייץ וקנדה) החקיקה המסדירה את פעולת מוסדות השלטון המקומי, ובין היתר קובעת את משך הכהונה ואת התנאים להגבלתה היא מקומית, והדברים נתונים לשיקול דעתה של המדינה (state, province) או של הרשות המקומית. בארצות-הברית ובשווייץ יש ערים אשר הגבילו את משך כהונת ראשי הערים, אולם בקנדה לא נמצאו ערים אשר מימשו את סמכותן זו. 30 מדינות שענו על הבקשה השיבו כי לא מוטלת בהן הגבלה על משך כהונתם של ראשי ערים.

בתחילת מסמך זה יובא רקע תיאורטי בנושא הגבלת כהונתם של ראשי ערים, המתבסס בעיקר על מחקרים שנערכו בארצות-הברית, שבה נפוצה יותר הגבלת כהונתם של נבחרי ציבור, בעיקר ברמות הממשל המדינתית והמקומית.

בפרק 3 במסמך זה יוצגו מדינות וערים שהוגבל בהן משך כהונתם של ראשי ערים, ובפרק 4 יובאו מדינות אשר אינן מגבילות את משך הכהונה. כפי שהוצג לעיל, רוב המדינות הנסקרות משתייכות לקבוצה זו.

2. רקע – הגבלת משך הכהונה של ראשי ערים²

הדיון הציבורי בדבר הגבלת כהונת נבחרי ציבור ברמות הממשל השונות היה לדיון מרכזי בעיקר בארצות-הברית, מאמצע שנות ה-90 של המאה ה-20. לקראת הבחירות לקונגרס בשנת 1994 הציעה המפלגה הרפובליקנית להגביל את משך כהונתם של חברי הקונגרס ל-12 שנים. ההצעה, המצריכה שינוי בחוקת המדינה, לא זכתה ברוב הדרוש.

על אף אי-ההצלחה להטיל מגבלה על משך הכהונה ברמה הלאומית, גרף הרעיון תמיכה ברמת הממשל המדינתית (state) והמקומית. נכון לשנת 2010, 15 מדינות בארצות-הברית הגבילו את משך כהונת נבחרי הציבור בגוף המחוקק, ב-36 מדינות היו הגבלות כלשהן על משך כהונת נבחרים בגופים המבצעים, ובכמה ערים גדולות, ובהן ניו-יורק, לוס אנג'לס ויוסטון, הגבילו את משך כהונתם של ראש העיר ו/או חברי מועצת העיר.

¹ בקשת מידע מס' 2486, Mayors' Term Limit, נשלחה לכל המדינות החברות ב-ECPRD ביום 18 בפברואר, 2014.

² Adam J. McGlynn & Dari E. Sylvester, "Assessing the Effects of Municipal Term Limit on Fiscal Policy in U.S. Cities", *State and Local Government Review* (2010), pp. 118–132.

מחקרים אקדמיים רבים בתחום מדע המדינה והמדיניות הציבורית עסקו בהשפעה של הגבלת משך הכהונה על תפקודו של נבחר הציבור. רוב המחקרים עסקו בהגבלת משך הכהונה בקרב בעלי תפקידים ברמת המדינה, ומיעוטם עסקו בהגבלת משך הכהונה ברמה המקומית.³

במחקרים האמורים מפורטים טיעוניהם של התומכים בהגבלת משך כהונתם של נבחרים ציבוריים וטיעוניהם של אלו המתנגדים לכך. להלן יוצגו חלק מטיעוניהם אלה.

טיעוני התומכים בהגבלת משך כהונתם של נבחרים ציבוריים

1. שיטת הבחירות בדמוקרטיה הייצוגית מטיבה לעתים קרובות עם המועמד המכהן, בשל נטייתו של הציבור לבחור במועמד המוכר, וכן משום שמסיבות שונות המועמד המכהן זוכה לתקציבי בחירות מוגדלים. נסיבות אלו מקשות על החלפת המועמד המכהן במועמד אחר. לפיכך, יש שיטענו כי הגבלת כהונתו של נבחר ציבור עשויה לשפר את התהליך הדמוקרטי.

2. נתק בין הבחור לנבחר: נבחרים ציבוריים המכהנים תקופות כהונה רבות עלולים לאבד את הקשר עם הציבור שאותו הם מייצגים. בשל כך, יש חשש כי המדיניות שיקדמו, ובכללה המדיניות התקציבית, לא תעמוד בקנה אחד עם העדפות ציבור הבוחרים. הגבלת תקופת הכהונה, לתפיסתם של התומכים בשיטה זו, תחזק את הקשר בין פעולותיו של הנבחר לבין האינטרס הציבורי והעדפת הבוחרים.

3. הגבלת כהונת נבחרים ציבוריים תיצור הזדמנויות נוספות להשתתפותו של "האזרח הפשוט" בתהליך הדמוקרטי, על-ידי התמודדות לתפקיד ציבורי. הטענה היא כי בזכות גורם זה גופי הממשל השונים עשויים לייצג טוב יותר את האזרחים ולהיות פתוחים יותר לכניסתם של רעיונות חדשים.

טיעוני המתנגדים להגבלת משך כהונתם של נבחרים ציבוריים

1. הגבלת משך הכהונה פוגעת בתהליך הדמוקרטי, הן בשל הגבלת המועמד לתפקיד ציבורי והן בשל הפגיעה בציבור הבחור. הגבלת משך כהונה מחייבת אדם לפרוש מתפקידו ללא קשר לרמת הצטיינותו בתפקיד, ומונעת מהמצביעים את זכות הבחירה במועמד, אשר כבר הוכיח את יכולתו לבצע את התפקיד כראוי.

2. הגבלת משך הכהונה מצויה בלב התהליך הדמוקרטי ומתבטאת למעשה בבחירות.

3. חילופים תכופים של בעלי תפקידים ציבוריים עלולים ליצור א-סימטריה בידע ובמקצועיות בין נבחר הציבור לבין הפקידות שהוא פועל מולה וקבוצות לחץ שונות בסביבתו.

מחקר⁴ אשר בחן את השפעת הגבלת משך הכהונה ברמה המקומית על המדיניות הפיסקלית (מדיניות המיסוי, פרמטרים הקשורים בתעסוקה בעיר ופרמטרים הקשורים בהוצאות העירייה) ב-31 ערים

³ ראו לדוגמה:

Institutional Change in American Politics: The Case of Term Limits (Editors: Karl T. Kurtz, Bruce Cain and Richard G. Niemi), September 2007; Carey, John M., Richard Niemi, and Linda Powell, "The Effects of Term Limit on State Legislatures", *Legislative Studies Quarterly*, 23 (1998), pp. 271–300; Karp, Jeffrey, "Explaining public support for legislative term limits", *Public Opinion Quarterly*, 59 (1994), pp. 373–391.

בארצות-הברית, בשנים 1993–2003, הראה תוצאות מעורבות. מחד גיסא, הגבלת משך הכהונה לא השפיעה על מדיניות המיסוי ועל החוב העירוני, שניהם אלמנטים מרכזיים במדיניות הפיסקלית של העירייה. מאידך גיסא, נמצא קשר מובהק בין ראשי ערים שמשך כהונתם הוגבל ובין הפחתת היקף כוח האדם המועסק על-ידי העירייה. ממצא זה, על-פי עורכי המחקר, מאשש את ההשערה שראשי ערים שמוטלת עליהם מגבלה לעניין משך כהונה מחויבים יותר לניהול יעיל של העיר ופחות לבחירתם מחדש, ומכאן שיקדישו פחות משאבים להגדלת כוח-האדם של העירייה. החוקרים אף מצאו שיש קשר מובהק בין השקעה של ראשי ערים בתשתיות ארוכות טווח (בעיקר כבישים עירוניים וכבישים מהירים) ובין הטלת הגבלה על משך כהונתם: ראשי ערים שמשך כהונתם הוגבל השקיעו פחות בפרויקטים ארוכי טווח. החוקרים שיערו שראשי עיר שכהונתם מוגבלת מעדיפים להימנע מפרויקטים ארוכי טווח, אשר עלולים להיקלע לקשיים במהלך הדרך, ובמקום זאת בוחרים להשקיע בפרויקטים שמראים תוצאות מיידיות יותר.

המחקר הראה שיש גורמים אשר השפעתם על המדיניות הפיסקלית של העיר גדולה הרבה יותר מגורם הגבלת משך הכהונה. אלה הם, בין השאר, מצבה הכלכלי של העיר, מאפייני האוכלוסייה בה, רמת הצפיפות העירונית ועוד.

החוקרים מסכמים כי מתוצאות המחקר קשה להסיק כי הגבלת משך הכהונה של ראש העיר משפיעה במידה ניכרת על המדיניות העירונית כפי שהיא מתבטאת בהוצאות העירייה. הגבלת משך כהונת ראש העיר עשויה להשפיע על תחומי מדיניות מסוימים, אולם נראה כי תהליך קבלת ההחלטות בדבר מימון המדיניות העירונית מושפע בעיקרו ממצבה הכלכלי של העיר וממאפייני אוכלוסייתה. החוקרים מדגישים כי יש חשיבות בהמשך בחינת ההשפעות של הגבלת משך כהונתם של ראשי ערים, אולם הם מסיקים מממצאי המחקר כי הגבלת משך הכהונה אינה הגורם שיביא להגברת האחריות והמחויבות להתנהלות פיסקלית נכונה בערים בארצות-הברית.

חשוב לסייג ולומר כי ממצאי המחקר מלמדים על הנעשה בארצות-הברית. היכולת להשליך על המצב בישראל מוגבלת, והמידע מובא להלן לשם חידוד הסוגיות הרלוונטיות בדיון בהגבלת משך כהונתם של ראשי ערים.

בפרק 3 שלהלן תוצג סקירה של מדינות וערים שמוטלת בהן הגבלה על משך כהונת ראשי הערים. בפרק 4 תוצג סקירה של מדינות וערים שבהן לא מוטלת הגבלה. כאמור, לשם הכנת מסמך זה פנה מרכז המחקר והמידע של הכנסת למרכז האירופי למחקר ותיעוד בין-פרלמנטרי (ECPRD)⁵ ולארגונים המאגדים רשויות מקומיות במדינות השונות לשם קבלת מידע בדבר הגבלות על משך כהונתם של ראשי ערים. בבקשת המידע, נשאלו נציגי המדינות בדבר הגבלת משך כהונתם של נבחרים ציבור אחרים. מידע זה, אם נמסר על-ידי המדינות בתשובתן, יפורט בסקירה שלהלן.

⁴ Adam J. McGlynn & Dari E. Sylvester, "Assessing the Effects of Municipal Term Limit on Fiscal Policy in U.S. Cities", *State and Local Government Review* (2010), pp. 118–132.

⁵ בקשת מידע מס' 2486, Mayors' Term Limit, נשלחה לכל המדינות החברות ב- ECPRD ביום 18 בפברואר, 2014.

3. מדינות וערים שמוטלת בהן הגבלה על משך כהונתם של ראשי הערים⁶

מ-35 המדינות אשר השיבו על בקשת המידע שהעביר מרכז המחקר והמידע של הכנסת ל-ECPRD ולארגונים המאגדים רשויות מקומיות במדינות שונות, השיבו שלוש מדינות (איטליה, אנדורה ופורטוגל) כי כהונת ראשי הערים בהן מוגבלת בחקיקה ראשית. נוסף על כך, בשווייץ ובארצות-הברית החקיקה המסדירה את פעולת מוסדות השלטון המקומי ובין היתר קובעת את משך הכהונה ואת התנאים להגבלתה היא חקיקה מקומית, והדברים נתונים לשיקול דעתה של המדינה (state, province) או של הרשות המקומית.

בדרך כלל הכהונה במדינות ובערים שייסקרו להלן מוגבלת לשתי תקופות כהונה עד ארבע תקופות כהונה (קדנציות) של שנתיים עד חמש שנים כל אחת. בחלק מהמדינות והערים יש הגבלה רק לעניין תקופות כהונה רצופות של ראש העיר בתפקידו, ובחלקן ההגבלה היא גורפת ונקבעת על-פי כלל הקדנציות שבהן אדם מילא את תפקיד ראש העיר, בין שהן רצופות ובין אם לאו. נוסף על כך, בחלק מהמדינות והערים יש התייחסות בחוק למקרים שבהם ראש העיר מכהן תקופת כהונה חלקית מסיבות שונות. במדינות ובערים אלו החוק מגדיר את התנאים שבהם תקופת כהונה חלקית תיחשב קדנציה מלאה לעניין יישום הגבלת משך הכהונה.

להלן ייסקרו מדינות אשר משך כהונת ראש העיר מוגבל בהן. כאמור, בארצות-הברית הדבר נתון לשיקולה של הרשות המקומית, ובשל כך יוצג מידע על 13 ערים גדולות ממדינות שונות בארצות-הברית שמוטלת בהן הגבלה על משך הכהונה של ראש העיר.

איטליה

על-פי סעיף 51 לחוק המאוחד בדבר רשויות מקומיות (Consolidated law on local authorities) מס' 267/2000, תקופת כהונתם (קדנציה) של ראשי ערים באיטליה היא חמש שנים. ראשי ערים אינם יכולים להיבחר ליותר משתי קדנציות רצופות.

אנדורה

תקופת כהונתם של ראשי ערים באנדורה היא ארבע שנים. על-פי סעיפים 68 ו-73.1 לחוק הבחירות ומשאל העם (ספטמבר 1993), כהונתו של ראש העיר מוגבלת לשתי קדנציות רצופות, כלומר עד שמונה שנות כהונה רצופות. נציין כי באנדורה נהוגה הגבלה גם על משך כהונתם של נבחרי ציבור אחרים, בין השאר כהונתם של חברי פרלמנט מוגבלת לקדנציה אחת של ארבע שנים, וכהונתו של ראש הממשלה מוגבלת לשתי קדנציות רצופות של ארבע שנים כל אחת.

פורטוגל

תקופת כהונתם של ראשי ערים בפורטוגל היא ארבע שנים. על-פי חוק מס' 46/2005, ראש רשות מקומית יכול לכהן שלוש קדנציות רצופות בלבד. אדם אשר במועד חקיקת החוק (אוגוסט 2005) היה ראש רשות

⁶ אם לא צוין אחרת, המידע בפרק זה מבוסס על תשובות מדינות ה-ECPRD לבקשת מידע מס' 2486, Mayors' Term Limit, שנשלחה ביום 18 בפברואר, 2014.

מקומית בכהונתו השלישית היה רשאי להיבחר לקדנציה נוספת. כהונת נשיא המדינה בפורטוגל היא עד שתי קדנציות רצופות, ונשיאי הממשלים האזוריים מכהנים עד שלוש קדנציות רצופות.

שווייץ

בשווייץ כל רשות מקומית רשאית להטיל הגבלה על משך כהונתו של ראש העיר באמצעות חקיקה מקומית. דוגמאות לערים שמונהגת בהן הגבלה של משך הכהונה הן העיר ביינה (Bienne), שבה כהונת ראש העיר מוגבלת לארבע קדנציות של ארבע שנים כל אחת, והעיר ג'נבה, שבה מונהג מנגנון ייחודי, ולפיו משרת ראש העיר מועברת ברוטציה בין חמשת חברי מועצת העיר (city government). נציין כי בשווייץ מוגבל משך כהונתם של נבחרים ציבוריים לשנה אחת בלבד. בין השאר, תפקיד נשיא הממשלה השווייצרית עובר ברוטציה אחת לשנה. כמו כן, חלק מהמפלגות בקנטונים עיגנו בחקיקה את הגבלת משך כהונתם של בעלי תפקידים ציבוריים, למשל של חברי הפרלמנט הלאומי.

ארצות-הברית

הגבלות על משך כהונת ראשי ערים בארצות-הברית נקבעות בחוק מדינתי (state law) או חוק/תקנות עירוניות (city charter/code of ordinances). בעניין זה אין אחידות בין המדינות או הערים. נציין כי חלק מהמדינות בארצות-הברית מגבילות את משך כהונתם של נבחרים ציבוריים כגון מושל המדינה,⁷ וכי כהונתו של נשיא ארצות-הברית מוגבלת לשתי קדנציות רצופות של ארבע שנים כל אחת.⁸

ארגון ICMA (International City/County Management Association) עורך באופן קבוע סקר בקרב רשויות מקומיות בנושא אופן המשילות (Municipal Form of Government Survey). אף שהסקר לא נערך על-ידי גורם ממסדי, בחרנו להציג את תוצאותיו, שכן אפשר שהוא מספק אינדיקציה לשיעור הערים בארצות-הברית אשר מגבילות את משך כהונת ראש העיר.

על-פי נתוני הסקר, בשנת 2006,⁹ ב-91% מהערים שנדגמו, אין הגבלה חוקית על מספר הקדנציות של ראש העיר. ככלל, נתוני הסקר מראים כי ערים אשר קבעו הגבלה כזאת הן לעתים קרובות ערים גדולות. אשר להגבלת משך כהונתם של חברי מועצת העיר, ברוב המוחלט של הערים שנדגמו בסקר אין הגבלה כזאת, ורק 9% מהערים שנסקרו דיווחו על הגבלת משך כהונתם של חברי מועצת העיר.

בפילוח הנתונים על-פי גודל האוכלוסייה בערים נמצא כי רק בקרב קבוצת הערים הגדולות, שבהן אוכלוסייה של יותר מ-250,000 נפש, יש רוב לערים המגבילות את משך כהונת חברי המועצה.¹⁰

⁷ על-פי נתונים שהוצגו באתר האיגוד הלאומי של המחוקקים במדינות בארצות הברית (National Conference of State Legislators), בינואר 2013 היו 15 מדינות שהגבילו את משך כהונתם של מחוקקים בבית-הנבחרים ובסנאט המקומי. מתוך:

The National Conference of State Legislators, [The limited States](#), January 2013.

⁸ National League of Cities, [Mayoral Term Limit](#), received via e-mail, February 19th, 2014.

⁹ Evelina R. Moulder, ICMA, [Municipal Form of Government Survey 2006](#), in: *Municipal Year Book 2008*.

¹⁰ הסקר נשלח לרשויות מקומיות שאוכלוסייתן מונה 2,500 נפש ומעלה, וכמו כן לרשויות מקומיות קטנות יותר הנמצאות במאגר הנתונים של ארגון ICMA. סקר נוסף נשלח לרשויות המקומיות שלא ענו. שיעור ההיענות הסופי לסקר עמד על 47%.

בין הערים אשר מגבילות את משך הכהונה של ראש העיר, 54% מהערים קבעו הגבלה של שתי קדנציות ו-28% מהן קבעו הגבלה של שלוש קדנציות. בסקר דומה שערך הארגון בשנת 2011¹¹ נשמרה המגמה שהוצגה לעיל: 90% מהערים שנדגמו העידו כי מספר הקדנציות של ראשי הערים אינו מוגבל בהן, ו-10% מהערים העידו כי מוחלת בהן הגבלה כזאת.¹² מהן, 56% מהערים ענו כי מספר הקדנציות בהן מוגבל לשתי קדנציות, ב-25% מהערים הכהונה מוגבלת לשלוש קדנציות, וב-33% מהן – לארבע קדנציות.¹³ להלן יוצגו דוגמאות לערים גדולות בארצות-הברית אשר מגבילות את משך כהונת ראש העיר. המידע מבוסס ברובו על החוק העירוני (city charter) או על ספר התקנות העירוני (code of ordinances) בכל אחת מהערים שבסקירה:

אוסטין, טקסס¹⁴

על-פי סעיף 5 בקוד התקנות העירוני של אוסטין, לא יוכל אדם להיבחר לתפקיד ראש עיר או לכהן בתפקיד זה **במשך יותר משתי קדנציות רצופות**. נוסף על כך, אדם אשר כיהן בפועל בתפקיד ראש העיר יותר משנתיים מתוך תקופת כהונתו של אדם אחר אשר נבחר לראשות העיר (לדוגמה, מילא את מקום ראש העיר), לא יוכל להתמנות ליותר מתקופת כהונה אחת נוספת ברציפות.

דאלאס, טקסס¹⁵

על-פי פרק 3A (Limitations of Term) בחוק העירוני בדאלאס (City Charter), אדם אשר מילא את תפקיד ראש העיר במשך **שתי קדנציות רצופות של ארבע שנים כל אחת** לא יוכל להתמודד שוב לתפקיד כל עוד לא חלפה לפחות תקופת כהונה אחת. תקופת כהונה לעניין סעיף זה משמעה תקופה של פחות מארבע שנים, שבה הזמן הנותר לכהונת ראש העיר הוא לפחות 731 ימים. נוסף על כך, נקבע בחוק העירוני כי אדם אשר שימש חבר מועצת העיר (מלבד תפקיד ראש העיר, שגם הוא חבר מועצה) במשך ארבע קדנציות רצופות של שנתיים כל אחת לא יוכל להתמודד או להתמנות לתפקיד במועצת העיר (מלבד לתפקיד ראש העיר) עד אשר תחלוף תקופת כהונה אחת לפחות.

יוסטון, טקסס¹⁶

על-פי קוד התקנות של העיר יוסטון, אדם לא יוכל לשמש ראש עיר **יותר משתי קדנציות מלאות ורצופות**.

¹¹ International City/County Management Association (ICMA), [Municipal Form of Government Survey 2011](#), 2011.

¹² הסקר נשלח לרשויות מקומיות שאוכלוסייתן מונה 2,500 נפש ומעלה, וכמו כן לרשויות מקומיות קטנות יותר הנמצאות במאגר הנתונים של ארגון ICMA. סקר נוסף נשלח לרשויות המקומיות שלא ענו. שיעור ההיענות הסופי לסקר עמד על 41%.

¹³ מספר הרשויות שהגיבו על השאלה שהוצגה לעיל היה נמוך באופן יחסי: 325 רשויות מקומיות.

¹⁴ Austin, Texas City Code, [Article 2- The Council, Section 5- Term Limits](#), last accessed: April 25th, 2014.

¹⁵ Charter, City of Dallas Texas, [Section 3A- Limitation of Terms](#), pp. 10, April 2006

¹⁶ Code of Ordinances, City of Houston, Texas, [Article V: Officers and Elections, Section 6a: Limitation of Terms](#), last accessed: April 29th, 2014.

סן אנטוניו, טקסס¹⁷

על-פי סעיף 20 בחוק העירוני של סן-אנטוניו, אדם לא יהיה זכאי להתמודד או לכהן בתפקיד ציבורי יותר מארבע קדנציות מלאות של שנתיים כל אחת. לעניין סעיף זה יחשב תפקיד ראש העיר נפרד מתפקיד חבר המועצה (כלומר, חבר מועצה שכיהן ארבע קדנציות יוכל להתמודד לתפקיד ראש העיר, וראש עיר שכיהן ארבע קדנציות יוכל להתמודד לתפקיד חבר מועצה). הגבלת משך הכהונה של ראש העיר כפי שתוארה לעיל היא בתוקף מיום 1 בדצמבר 2008. לפני כן הגבלת משך הכהונה הייתה מחמירה יותר, ועמדה על שתי קדנציות רצופות של שנתיים כל אחת.

לוס אנג'לס, קליפורניה¹⁸

על-פי סעיף 206 לחוק העירוני של עיריית לוס אנג'לס, כהונתו של ראש העיר מוגבלת לשתי קדנציות של ארבע שנים כל אחת. החוק מגביל גם את כהונתם של בעלי תפקידים אחרים בעירייה: פרקליט העירייה (שתי קדנציות), מבקר העירייה (שתי קדנציות), חבר מועצת העיר (שלוש קדנציות). אם תקופת כהונתו של אחד מבעלי התפקידים שלעיל במהלך אחת הקדנציות הייתה חלקית ונמשכה פחות ממחצית תקופת הכהונה הנקובה בחוק, לא תיחשב תקופה זו לקדנציה מלאה לעניין הגבלת משך הכהונה.

סן דייגו, קליפורניה¹⁹

על-פי החוק העירוני בעיר סן דייגו, כהונתו של ראש העיר מוגבלת לשתי קדנציות רצופות של ארבע שנים כל אחת. אם מסיבה כלשהי שימש אדם בתפקיד ראש העיר תקופת כהונה חלקית, שמשכה עולה על שנתיים, תיחשב תקופה חלקית זו לתקופת כהונה מלאה למטרות סעיף זה.

סן פרנסיסקו, קליפורניה²⁰

על-פי סעיף 3.101 בחוק העירוני של סן פרנסיסקו, כהונתו של ראש העיר מוגבלת לשתי קדנציות רצופות של ארבע שנים כל אחת. תקופת כהונה חלקית של יותר משנתיים תיחשב תקופת כהונה מלאה למטרת חוק זה. אין הגבלה על מספר תקופות כהונה שאינן רצופות.

ניו-יורק סיטי, ניו יורק

בשנת 1993 הצביעו תושבי העיר ניו-יורק בעד שינוי בחוק העירוני, ולפיו כהונתו של ראש העיר תוגבל לשתי קדנציות רצופות. בנובמבר 2008 העבירה מועצת העיר חוק אשר מאריך את משך הכהונה, וקובע מגבלת כהונה של שלוש קדנציות רצופות.²¹ ראש העיר דאז, מייקל בלומברג, הסביר במעמד החתימה על החוק שלעיל מדוע שונתה ההגבלה באמצעות החלטת מועצת העיר ולא באמצעות שינוי החוק העירוני. לדבריו, תהליך עריכת שינוי בחוק העירוני (שינוי הצ'ארטר), כולל הקמת ועדת רוויזיה לחוק, בחינה

¹⁷ Charter, San Antonio, Texas, [Section 20 - Limitation on terms of office](#), last accessed: April 24th, 2014.

¹⁸ Charter, Los Angeles, California, [Article 2: Officers of the City, Section 206: Term Limits](#), last accessed: April 27th 2014.

¹⁹ Charter, San Diego, California, [Article XV: Strong Mayor form of Governance, section 14\(d\)](#), last accessed: April 24th 2014.

²⁰ Charter, San Francisco, California, [Article 3: Executive Branch - Office of the Mayor; Section 3.101: Term of Office](#), last accessed: April 27th 2014.

²¹ Adam J. McGlynn & Dari E. Sylvester, "Assessing the Effects of Municipal Term Limit on Fiscal Policy in U.S Cities", *State and Local Government Review* (2010), pp. 118–132.

פדרלית של השינוי המוצע ואולי אף מאבק משפטי, וצפוי היה שיימשך זמן רב. עיכוב זה עלול היה למנוע ממועמדים פוטנציאליים (ובהם ראש העיר המכהן) להתמודד לתפקיד בבחירות בשנת 2010.²²

ג'קסונוויל, פלורידה²³

על-פי סעיף 6.01 (Qualifications and Term of Office) לתקנות העירוניות, לא יוכל ראש עיר אשר כיהן במשך **שתי קדנציות רצופות** להתמודד לתפקיד גם בבחירות הבאות.

הונולולו, הוואי²⁴

על-פי סעיף 5-101 (Elections and Terms of Office) לחוק העירוני של הונולולו, ראש העיר ייבחר לתקופת כהונה של ארבע שנים. אדם לא יוכל להיבחר לתפקיד ראש העיר לאחר **יותר משתי קדנציות רצופות**.

פילדלפיה, פנסילבניה²⁵

על-פי אתר האינטרנט הרשמי של עיריית פילדלפיה, כהונתו של ראש העיר מוגבלת **לשתי קדנציות רצופות של ארבע שנים כל אחת**. משך הכהונה של חבר מועצת העיר אינו מוגבל.

פניקס, אריזונה²⁶

על-פי פרק 3 (government) לחוק העירוני של פניקס, **כהונתו של ראש העיר מוגבלת לשתי קדנציות רצופות של ארבע שנים כל אחת**. כהונתם של חברי מועצת העיר מוגבלת לשלוש קדנציות רצופות של ארבע שנים. האמור לעיל אינו מונע מאדם אשר כיהן במשך שלוש קדנציות כחבר מועצה להתמודד לתפקיד ראש העיר, ובדומה לכך, הוא אינו מונע מאדם אשר כיהן במשך שתי קדנציות רצופות כראש העיר להתמודד לתפקיד חבר מועצת העיר. נוסף על כך, אדם המכהן בתפקיד ראש העיר או בתפקיד חבר מועצת העיר פחות מארבע שנים (אם בעקבות בחירות מיוחדות או בשל מינוי) לא יהיה מנוע מלהמשיך בתפקידו עוד שתי קדנציות רצופות של ארבע שנים (ראש העיר) או שלוש קדנציות רצופות של ארבע שנים (חבר מועצת העיר).

ערים במדינת קולורדו²⁷

משך כהונת ראשי הערים, וכן משך כהונתם של בעלי תפקידים ציבוריים אחרים, מוגבל במדינת קולורדו על-ידי חוק מדינתי (state law). על-פי החוק, כהונתו של ראש עיר במדינה מוגבלת לשתי קדנציות אם תקופת הכהונה ארוכה משנתיים ושלוש קדנציות אם תקופת הכהונה היא שנתיים או פחות מזה. ככלל,

²² New York City's official website, Mayor's Office, [Mayor Bloomberg Signs Legislation Extending Term Limits For Elected Officials](#), last accessed: April 24th 2014.

²³ Charter, Jacksonville, Florida, [Article 6: The Mayor; Section 6.01: Qualifications and Terms of Office](#), last accessed: April 27th 2014.

²⁴ Charter, Honolulu, Hawaii, [Section 5-101- Election and Term of Office](#), As of February 20, 2001.

²⁵ City of Philadelphia's official website, [Requirements of Office](#), last accessed: April 24th 2014.

²⁶ Charter, Phoenix, Arizona, [Chapter 3: government, article 6: Mayor and Members of Council to continue until successors qualify; dates of elections; terms of Mayor and Council Members; limitation of terms](#), last accessed: April 24th 2014.

²⁷ State of Colorado's official website, [Term Limits in Colorado](#), last accessed: April 24th 2014.

נקבע בחוק כי משך הכהונה המקסימלי של ראש עיר יהיה שש או שמונה שנים, תלוי בתקופת הכהונה הקבועה בעיר.

4. מדינות וערים שלא מוטלת בהן הגבלה על משך כהונת ראש העיר²⁸

להלן יוצגו תשובותיהן של 30 מדינות שהשיבו כי לא מוטלת בהן הגבלה על משך כהונת ראשי ערים. בחלק ממדינות אלו לא נהוגה כלל הגבלת משך כהונתם של נבחרים ציבור, ובחלקן נהוגה הגבלה על בעלי תפקידים שונים: ראש המדינה, חברי פרלמנט, שופטים ועוד.

אירלנד

על-פי חוק הממשל המקומי מ-2001, ראשי ערים באירלנד נבחרים לתקופת כהונה של שנה אחת על-ידי האספה השנתית של הרשות המקומית. **מספר הקדנציות אינו מוגבל**. נציין כי באירלנד מונהגת הגבלת משך הכהונה במשרת נשיא המדינה: כהונתו נמשכת שבע שנים, והוא זכאי להתמודד שנית עוד פעם אחת בלבד, כלומר לכהן 14 שנים לכל היותר.

אוסטריה

באוסטריה אין הגבלה על משך כהונת ראשי הערים. יש לציין כי במדינה מוטלת הגבלה על משך הכהונה של נשיא המדינה, והוא רשאי לכהן בתפקידו שתי קדנציות.

אלבניה

אין הגבלה על משך כהונת ראשי הערים.

אנגליה

משך כהונתם של ראשי הרשויות המקומיות באנגליה אינו מוגבל. נציין כי אין הגבלה גם על משך כהונתו של ראש עיריית לונדון, אשר פועל מתוקף חקיקה נפרדת. ככלל, גם כהונתם של בעלי תפקידים ציבוריים אחרים באנגליה הנבחרים בבחירות ישירות אינה מוגבלת. עם זאת, כהונתו של יו"ר בית-הנבחרים (The Lord Speaker), הנבחר על-ידי חברי בית הנבחרים, מוגבלת לשתי קדנציות.

אסטוניה

ראשי ערים באסטוניה נבחרים על-ידי מועצת העיר לתקופת כהונה של ארבע שנים. אין הגבלה על מספר הקדנציות שבהן יכול ראש העיר לשמש בתפקידו. כהונתו של נשיא המדינה באסטוניה היא עד שתי קדנציות רצופות.

בולגריה

על-פי חוק השלטון המקומי והמינהל המקומי (Local Government and Local Administration Act), ראשי ערים בבולגריה מכהנים תקופה של ארבע שנים. אין הגבלה על מספר הקדנציות שבהן ראש העיר יכול לשמש בתפקידו. בבולגריה מוטלת הגבלה על משך כהונתם של בעלי תפקידים ציבוריים רבים:

²⁸ אם לא צוין אחרת, המידע בפרק זה מבוסס על תשובות מדינות ה-ECPRD לבקשת מידע מס' 2486, Mayors' Term Limit, שנשלחה ביום 18 בפברואר, 2014.

הנשיא וסגן הנשיא רשאים להיבחר פעם אחת נוספת לאותו התפקיד ; שופטי בית-המשפט החוקתי אינם יכולים לכהן יותר מקדנציה אחת; נשיא בית-המשפט לערערים, נשיא בית-המשפט לעניינים מינהליים והתובע הכללי ממונים על-ידי נשיא המדינה לתקופה של שבע שנים, ואין באפשרותם לכהן קדנציה נוספת.

בלגיה

בבלגיה אין הגבלה על משך כהונתם של ראשי ערים. משך כהונתם של בעלי תפקידים ציבוריים אחרים אף הוא אינו מוגבל.

גרמניה

בגרמניה אין הגבלה על משך כהונתם של ראשי ערים. נציין כי נשיא המדינה בגרמניה יכול לכהן רק שתי קדנציות רצופות. אם הבחירה אינה רצופה, יכול אדם להיבחר לתפקיד הנשיא גם לקדנציה שלישית.

דנמרק

אין הגבלה על משך כהונתם של ראשי ערים בדנמרק.

הולנד²⁹

על-פי סעיף 61 בחוק הרשויות המקומיות בהולנד (Gemeentewet) ראשי ערים בהולנד נבחרים לתקופת כהונה של שש שנים. אין הגבלה על מספר הקדנציות של ראש העיר, אולם גיל הפרישה לראשי ערים הוא 70.

הונגריה

תקופת כהונתם של ראשי ערים בהונגריה היא חמש שנים. ראשי הערים נבחרים באופן עקיף על-ידי אספת מועצת העיר. מספר הקדנציות שלהם אינו מוגבל.

יוון

אין הגבלה על משך כהונת ראשי ערים ביוון.

לוקסמבורג

אין הגבלה על משך כהונתם של ראשי ערים בלוקסמבורג. ככלל, אין הגבלה על משך כהונתם של בעלי תפקידים ציבוריים במדינה. בימים אלו מתקיים דיון בנוגע להגבלת משך כהונתו של ראש הממשלה.

לטביה

אין הגבלה על משך כהונת ראשי ערים בלטביה.

²⁹ Marijke Bollaart, Association of Netherlands Municipalities, Mayoral Term Limit, received via e-mail, March 10th, 2014.

ליכטנשטיין

משך כהונתם של ראשי ערים בליכטנשטיין הוא ארבע שנים. אין הגבלה על מספר הקדנציות. בליכטנשטיין מונהגת הגבלה על משך כהונתם של חברי פרלמנט ושרי ממשלה.

מולדובה

משך כהונתם של ראשי ערים במולדובה הוא ארבע שנים. אין הגבלה על מספר הקדנציות. תקופת כהונתו של נשיא המדינה מוגבלת לשתי קדנציות רצופות של ארבע שנים כל אחת.

מונטנגרו

על-פי חוק השלטון המקומי במונטנגרו (Law on Local Self Government), ראשי ערים נבחרים על-ידי חברי מועצת העיר לתקופת כהונה של ארבע שנים. אין מגבלה על מספר הקדנציות. כהונתו של נשיא המדינה מוגבלת לשתי קדנציות של חמש שנים כל אחת (סעיף 80 (4) לחוקה).

נורבגיה

ראשי ערים בנורבגיה נבחרים לתקופת כהונה של ארבע שנים. אין הגבלה על מספר הקדנציות. ככלל, אין הגבלה על משך כהונתם של בעלי תפקידים ציבוריים.

סלובניה

אין הגבלה על משך כהונתם של ראשי ערים בסלובניה. על-פי סעיף 103 לחוקת המדינה, כהונתו של נשיא המדינה מוגבלת לשתי קדנציות רצופות של חמש שנים כל אחת.

סלובקיה

ראשי ערים בסלובקיה נבחרים לתקופת כהונה של ארבע שנים. אין הגבלה על מספר הקדנציות שבהן יכול ראש עיר לשמש בתפקידו.

סרביה

על-פי חוק השלטון המקומי בסרביה (Local Self Government Law- 2007), ראשי ערים נבחרים על-ידי מועצת העיר לקדנציה של ארבע שנים. אין הגבלה על מספר הקדנציות. כהונתו של נשיא המדינה מוגבלת לשתי קדנציות.

פולין

ראשי ערים בפולין נבחרים לתקופת כהונה של ארבע שנים. אין הגבלה על מספר הקדנציות לכהונתם של ראשי הערים. בשנת 2013 הוגשה הצעת חוק בפרלמנט להגבלת כהונתם של ראשי ערים לשתי קדנציות, אולם ההצעה לא זכתה ברוב הדרוש.

על-פי החוקה הפולנית (סעיף 127(2)), כהונתו של נשיא המדינה בפולין מוגבלת לשתי קדנציות רצופות של חמש שנים כל אחת.

פינלנד

על-פי חוק השלטון המקומי (Local Government Act), ראשי ערים בפינלנד נבחרים על-ידי מועצת העיר ולא באופן ישיר על-ידי תושבי העיר. אין הגבלה על מספר הקדנציות של ראש העיר וסגנו.

צ'כיה

בצ'כיה ראשי ערים נבחרים באופן בלתי ישיר על-ידי חברי מועצת העיר לתקופת כהונה של ארבע שנים. אין הגבלה על מספר הקדנציות במהלכן יכול ראש העיר לכהן בתפקידו.

צרפת

בצרפת ראשי ערים נבחרים על-ידי חברי מועצת העיר לתקופת כהונה של שש שנים. אין הגבלה על מספר הקדנציות של ראש העיר.

משך כהונתו של נשיא המדינה בצרפת הוגבל בשינוי שנערך בחוקת המדינה בשנת 2008, ולפיו הנשיא נבחר לקדנציה של חמש שנים, ויכהן לא יותר משתי קדנציות.

קנדה

בקנדה אין חקיקה מדינתית המגבילה את מספר הקדנציות של ראש העיר. על-פי סעיף 92 ל-Constitution Act, לכל פרובינציה סמכות להחליט בדבר המוסדות המוניציפליים של הרשויות המקומיות בשטחה, ובכלל זה ראשי הגוף המחוקק בפרובינציה להטיל הגבלה על משך כהונת ראשי הערים שבתחום שיפוטה של הפרובינציה. כיום, אין דוגמאות לרשויות מקומיות שהגבילו את משך כהונת ראש העיר בתחומן.

בקנדה נהוגה הגבלת כהונה לסנטורים בהתבסס על גילם. על-פי סעיף 29 ל-Constitution Act, גיל הפרישה של סנטורים הוא 75.

קפריסין

בקפריסין אין הגבלה על מספר הקדנציות של ראש העיר.

קרואטיה

סעיף 7 לחוק הבחירות המקומיות (Local Election Act) בקרואטיה קובע כי ראשי ערים וסגניהם נבחרים לתקופת כהונה של ארבע שנים. בחוק אין הגבלה על משך כהונתם של ראשי ערים.

כהונתו של נשיא המדינה בקרואטיה מוגבלת לשתי קדנציות של חמש שנים כל אחת. מספר הקדנציות של חברי הפרלמנט במדינה אינו מוגבל.

רומניה

ברומניה לא מוטלת הגבלה על מספר הקדנציות של ראש העיר.

שבדיה

ראשי ערים בשבדיה נבחרים לתקופת כהונה של ארבע שנים. אין הגבלה על מספר הקדנציות של ראש העיר. בשבדיה גם אין הגבלה על משך כהונתם של בעלי תפקידים ציבוריים אחרים.

